

[סגור חלון](#) [שלח להדפסה](#)

האם סיגריות צריכות הכשר לפסח?

מאת: הרב דב לנדאו

מתוך מאמר שהתפרסם בהמודיע

אמנם עומדים אנו כיום לאחר הפסח, ולכאורה אין טעם לדבר עתה על כשרות סיגריות לימי הפסח, בכל זאת ימים אלה הם גם הימים שלפני הפסח הבא, ולכן יש מקום וצריך לדון בנושא, שאם לא יתלבנו הדברים היום ויתבצעו העבודות הדרושות לכך, ישארו הבעיה ואי הוודאות ללא פתרון גם בפסח הבא.

ידועה היא המליצה השגורה בפי העם, שבכל יום באמירת פרשיות הקרבנות יש שינוי בין קרבן פסח לשאר הקרבנות; בכל הקרבנות אנו מתבטאים בלשון חיובית לתאר עד כמה נאכלין. בשלמי צבור ואשמות אומרים נאכלין לפנינו מן הקלעים וכו', בתודה אומרים נאכלין בכל העיר לכל אדם וכו', שלמים נאכלין בכל העיר לכל אדם; בכל אלה לא מוזכר כלל הצד השלילי. שונה הוא הדבר כאשר מגיעים לפסח, שם נאמר: אינו נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות ואינו נאכל אלא למנוייו ואינו נאכל אלא צלי.

זהו רמז לכך שפסח שונה הוא מכל ימות השנה. בפסח מתווספים חומרות מחומרות שונות; ישנם דברים שאין להם כלל בסיס בהלכה, ובכל זאת מחמירים בהם, ואין לאף אחד לזלזל בהם.

ובכל זאת מדוע אכן עושים זאת. ייתכן שכמה תשובות לדבר האחד, משום דברי האר"י ז"ל המובאים בבאר היטב (סי' תמ"ז ס"ק א'): הנזהר משהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה.

והשני הם דברי הרדב"ז בשו"ת (ח"ג סי' תקמ"ו): שאלת ממני אודיעך דעתי, מה נשתנה חמץ בפסח מכל איסורין שבתורה שהחמירה עליו תורה להצריכו ושרוף וכלה וגם ביטול, והוסיפו חכמים להצריכו בדיקה בחורין ובסדקין ולחפש אחריו ולשרש אותו מכל גבוליו, ועבר עליו בבל יראה ובל ימצא, ואסרוהו בכל שהוא ואינו מתבטל כלל; וחומרות כאלו לא נמצאו בכל האיסורין שבתורה, דאי משום דאית ביה כרת הרי חלב ודם, ואי משום דאסור בהנאה, הרי כלאי הכרם ושור הנסקל וכמה איסורי הנאה שלא החמירה תורה בהם כ"כ, ואי משום דלא בדילי מיניה כולי שתא הרי יין לנזיר דלא בדילי מיניה, והחדש דלא בדילי מן התבואה כולה שתא ולא חמירא כולה האי.

תשובה: שני דברים נאמרו בתשובת דבר זה. אחת שלא נמצאו בכל האיסורין שבתורה שיצטרפו בו כל ג' תנאים הללו, שהוא איסורי הנאה והוא בכרת ולא בדילי אינשי מיניה כולה שתא אלא חמץ בלבד, וכיון שיש בו החומרות הללו החמירה עליו תורה חומרות אחרות, ובאו חכמים והוסיפו חומרות על חומרות כמו שעשתה התורה. ותו דחמץ בפסח הוי כדבר שיש לו מתירין, שהרי איסורו תלוי בזמן, ואחר ימי הפסח יהיה החמץ מותר. ואע"פ שזה החמץ שהוא מבער, אי אפשר שיהיה לו היתר אלא א"כ יעבור בבל יראה ובל ימצא, סוף סוף הא איכא חמץ שיהיה מותר לו, דהיינו אותו שלא עבר עליו. וק"ל עליה דהאי טעמא, נהי דסגי האי טעמא לענין דאפילו באלף לא בטל כדבר שיש מתירין, דאמרינן דאפילו באלף לא בטיל, אבל לחפש אחריו ולשרפו ולשרשו ולהוציא מרשותו לא ידענו למה. גם על הטעם הראשון יש לי קצת גמגום, ומי עדיף מע"ז דאמרה תורה ולא ידבק בידך מאומה מן החרם, וכל המודה בו ככופר בכל התורה כולה, ולא מצינו שהצריכה תורה בה בדיקה וביטול, אלא שבארץ ישראל מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מארצנו, אבל בחו"ל אין אנו מצויים לרדוף אחריה אלא כל מקום שנכבש אותו נאבד את כל עכו"ם שבו, עכ"ל הרמב"ם ז"ל. מכל מקום הרי אתה רואה שלא החמירה תורה בעכו"ם כמו בחמץ, הלכך עדיין צריך טעם, ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות, כי חמץ בפסח רמז ליצר הרע והוא שאור שבעיסה, ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפילו כל שהוא לא בטיל, והרי זה אמת ונכון.

כנראה שדברים אלה גרמו לכך שיש אנשים שלא אוכלים עגבניות ומלפפונים בגין הגרעינים שיש

בהם. או בגין שאי אפשר לקלוף את העגבניות. וכן שיש אנשים שלא אוכלים קמח תפוחי אדמה שזה דומה לקמח חיטה. לא שותים קפה וקקאו משום שמא מעורב בזה קמח או שהפולים דומים לקטניות. תבלינים לא אוכלים בגין תערובת. מים יכינו מערב פסח, שמא פרוץ של חמץ הצליח לחדור דרך המסננות של המערכת העירונית. מצות לפסח יכינו לבד ולא יסמכו על כשרויות שונות, נייר תחת הכלים בארון יניחו כשר לפסח בלבד ורק בהכשרים מהודרים. סקוטש לשטיפת כלים גם יחפשו בכשרות מהודרת ולא יסמכו על כשרות של רבנות מקומית. ומשום מה כשזה מגיע לסיגריות שידוע שיש בהן אלוהול ותערובות נוספות, וידוע גם שבעולם כבר מצאו סיגריות שיש בהן וודאי חמץ; סיגריות אלה שמכניסים אנו בפינו - על תאוה זו אי אפשר להתגבר, ומחפשים היתרים שונים להשתמש בהן בפסח. וזאת עושים גם כאלה שמחמירים להשתמש עם חומר ניקוי לפמוטים! רק בכשרות מהודרת לפסח.

אין ספק שבעישון סיגריות יש עניין רם ונשגב, כפי שכבר הבאתי בעבר (לפני עשר שנים י"ד ניסן תשנ"ב) שגדולים

מדורות עברו, קדושי עליון, היו מעשנים, וחסידים החשיבו דבר זה לעבודת קודש, עד שבספר "מאיר עיני הגולה", סיפור ע"ה, מובא, שסיפר הרה"ח ר' משה'ל וואהלר ז"ל ששמע בעצמו מהרה"ג הר' דוב בעריש מייזליש ז"ל אבד"ק ווארשא, איך שאמר, שלא הצטרף לכת החסידים בגין שני דברים שסיפר לו בעל החי' הרי"מ זצ"ל מהפלגת רבותיו. פעם א', כשישבו יחד, הפליג מאד בשבחיו של הגאון הרבי ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל, וסיפר בהפלגת חכמתו בכל העניינים, ושהי' לו נשמה קדושה וטהורה בחי' גבוהה מאד, אבל ע"י המחלוקת שהיה נגדו מגדולי ישראל היה לו עיכוב בדרכו. וסיים אח"כ ואמר כי לולי המחלוקת והרדיפות שהיו לו, היה יכול להגיע בגדולות כמעט לדרגת הרבי ר' בונים זצ"ל. ועוד פעם אחת דיבר עמו מגדולתו של היהודי מפרשיסחא זצ"ל, ואמר כי הנהו מאמין בבירור, שהיהודי, בעת שהעלה עשן מפיו מן הלילקע (מקטורת), כיון אז ממש אותן הכוונות, שכיון הכהן הגדול בהקטרת הקטורת ביוה"כ לפני ולפנים. וסיים רבה של ווארשא ואמר: "הנה אם הייתי שומע דברים כאלו מאיזה איש אחר, יהיה מי שיהיה, לא נשתוממתי כל"כ, ביודעי כי רק בפיו הנהו אומר כך, אבל אין זה אמונה גמורה בלבד רק דמיון של מחשבה בעלמא. אבל כאשר שמעתי זה מפיו הקדוש (של החי' הרי"מ זצ"ל), ואני הכרתיו היטב, כי אם הנהו אומר כן - בוודאי קבוע בתוך לבו אמונה חזקה שכן הוא הדבר, ואיך יכולתי אח"כ להתדבק לחסידים. וכידוע כתב הגאון רבי מנדל מפאביאניץ זצ"ל, בהסכמתו לספר, שספר זה הנהו דבר מתוקן מפסולת.

מצאנו גם בספר טעמי המנהגים ענייני ברכות עמ' ק"ב, שכתב, שבספרים מובא, בשם תלמידי הבעש"ט, שעשב שקורים טובא"ק הוא חשוב אצל הצדיקים כקטורת. ויש ניצוצין דקין אשר א"א להעלות אותם על ידי אכילה, ועל ידי ריח מעלים אותם. ורמז לדבר מעלה עשן כל שהוא, פי' ע"י מעלה עשן יכולים להעלות אף כל שהוא, פירוש ניצוצין דק.

בתפילת הימים הנוראים אנו אומרים "וכל הרשעה כעשן תכלה". יש האומרים "וכל הרשעה בעשן תכלה", ושמעתי בשם האדמו"ר מאז'רוב צוק"ל שהיה אומר שצדיקים היו אומרים דבר זה על העישון.

אלא שאותם אנשים המכונים כוונות קטורת וכיוצא באלו לא חפשו היתרים לעישון סיגוריות בפסח.

וכאשר אנו באים לדבר בנושא עלינו להקדים ולהביא את דברי החיי אדם (כלל קכ"ז סעיף ג') שכתב: טיטין, במקומות שמזכירים פעקליך (חבילות) שכבר נחתך לחתיכות קטנות, אין משתמשין אלא בכתב הכשר שמזלפין עליו שכן. (ודע שחקרתי אצל האומנים שעושין שנוף טאבאק, דהיינו ששואפין בחוטם הפעקיל טאבאק מלחלים אותם ביין נסך, וידוע שייך נסך אסור בהנאה מדינא, ויש עדיין ב"ה אנשים יראים שנוהגים כן, דמה שנוהגין להקל אינו אלא מטעם הפסד מרובה, וא"כ ראוי להם להיזהר שלא לשאוף אותו טאבאק). וכל אלו הדברים מותר להשהותן בבית ואין אוסרים תערובתן, וכו'.

במגן אברהם (סי' תס"ז ס"ק י') כתב: "וטוב"ק - דרך לשרותו בשכר, וצריך לסוגרו בחדר, או

לעשות מחיצה לפניו". הדברים מובאים בחק יעקב (שם ס"ק כ"ב) וכן פסק הרב בעה"ת בשו"ע סי' תס"ז סעיף כ"ד). וכן הביאו המשנה ברורה (ס"ק ל"ג).

לכאורה המגן אברהם מדבר על טבק הרחה, אולם אם נסכם את דבריהם של המגן אברהם והחיי אדם, סיגוריות או טבק שיש בהם חמץ צריך לסוגרם במקום מיוחד ולא להשתמש בהם.

האם עישון מהווה אכילה?

אין ספק שהעישון אינו דומה להרחת טבק, משום שהעישון הוא דרך הפה. וכשדנו בבתי מדרשות בנושא העישון בפסח היו אנשים שרצו להביא ראיה שמותר לעשן סיגוריות בפסח, אף שיש בהן חמץ, משום שמותר לעשן בתעניות; הרי לנו שאין זה נחשב כלל לאכילה.

אולם כבר הביאו הפוסקים (עי' משנה ברורה סי' תקנ"ה ס"ק ח') את דברי הכנסת הגדולה שאין לעשן בת"ב. ובכפ החיים (סי' תקנ"ד ס"ק ג') הובאו הדברים באריכות כדלהלן: בעניין שתיית הטוטו"ן (מעלה עשן) בט"ב כתב בשכנה"ג (סי' תקנ"א בהגב"י אות כ"א), דמעשה בא לידו בא' ששתה טוטו"ן בט"ב ונידחו. וכן בס' תקס"ז בהגב"י אות ג' האריך בזה, וכתב: בט"ב לכו"ע אסור יעו"ש, וכ"כ בתשו' דרכי נועם (סי' ט' וב"ד סי' רצ"א וזר"א סי' ע"ג) לאסור בט"ב. וכ"כ ח"א (כלל קל"ה אות כ"ז) וכ"כ הברכ"י (בס' תקס"ז) דבזמנינו פשט התרו זולתי בט"ב שיש מחמירין מפני האיבול יעו"ש. מיהו השע"ת (סי' תקנ"ט אות ד') כתב דיש להקל אחר חצות ובצנעה בתוך ביתו יעו"ש. וכ"כ לעיל סי' תקי"א אות ל"ה שיש מקילין אחר חצות. אמנם המחבר"ר (סי' ר"י אות י"ג) כתב, שגדול אחד חלם על רב מופלג והשביעו שיאמר לו מה שיאמרו בשמים על שתיית הטאבאק. והשיבו כי השוטה ביו"ט משמתין אותו והשוטה בט"ב מקללין אותו, וכן לשוטה תחת חופת חתנים יעו"ש. וכ"כ בספרו מו"ב (אות ר"ב) יעו"ש, והבאתי דבריו לעיל (סי' ר"ו אות ל"ה). ועי' עוד בס' שערי שמים להרב מו"ק (דף ע"א ע"ב) שכתב, וז"ל: ושתיית טוטו"ן אסר בכנה"ג ונידה ע"ז והדין עמו, דלא גרע מתענוג וטיול ומסיח הדעת מהאבילות. וכן נהג אמה"ג ז"ל למחות ולענוש העובר במזיד. ומ"מ לצורך קצת, כשאנו מתכוון לתענוג רק לעזור בעשיית צרכים, כידוע מטבעו ופעולתו הטובה בזה כה"ג פשיטא לי דשרי מיהו במקום שאין רואין, כדי שלא ילמדו להקל. וכ"ש בלילה דקילא קצת בלא"ה לענין מלאכה לדעתי. וע"ז סמכתי ועבדנא עובדא בדידי: פ"א בלילה כשהוצרכתי לכך וכו', ולכן ביום ירא אנכי אותו לעשות מעשה להקל אפילו לצורך הנז', אעפ"י שיש להקל לאחרים בהאי גוונא, ולא יהא חמור מסיכה ורחיצה דשרי כשאנו מתכוון בהם להתענג עכ"ל. ונראה דאם נצרך לכך ביום משום עשיית צרכיו כנז' יש להקל לשתותו דווקא בבה"כ בצנעה מפני הרואין.

ויענו ויאמרו שכל המדובר הוא על שתיה ממש של הטיטו"ן כאשר הם מעורבים במים, ולא בהעלאת עישון בלבד.

חפשתי בספרי הפוסקים ולא מצאתי שהיו שותין את המים, אלא היו שואפים עשן שהיה עובר דרך מים, גחלים וטבק, ולזה קראו הפוסקים שתיית טיטו"ן (פעולה זו היתה נעשית בכלי הקרוי נרגילא). ואם היו שותים את המים היו צריכים

לברך עליהם, ולא מצאנו זאת. והרי אמרו (ברכות לה.) אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך.

ועל העישון עצמו דן המגן אברהם (סי' ר"י ס"ק ט'). וזה לשונו: "צריך עיון באותן שנותנין עשב שקורין טוב"ק, לתוך השפופרת, ומדליקין אותו, ושואבין העשן לתוך פיהם, וחוזרין ופולטין אותו. אי דמי לטועם ופולט שאין צריך ברכה, או דלמא דומה לריח שצריך לברך - קל וחומר כאן, שגם הגוף נהנה ממנו שהרבה שבעים ממנו כמו שאכל ושתה, וצ"ע. ובמשנה ברורה (שם ס"ק י"ז), כתב: "והאחרונים החליטו בפשיטות, שאין לברך על עישון".

לכן אין לדבר כלל שהאיסור של העישון או היתרו תלוי בגין שתיה ולא בשאיפת עשן.

הדלקת סיגריה מנר העשוי מחומר שאינו כשר

כשנרצה להדליק סיגריה, נקריב את קצה הסיגריה אל האש, כשהקצה השני מוכנס אל תוך פינו, ואז נשאף בפינו דרך הסיגריה את האש, והסיגריה תדלק. ונשאלת השאלה, האם מותר להדליק את הסיגריה מנר של חלב, ונאמר שבשאיפתו דרך הסיגריה, נשאף אל פינו מהחלב שהוא אסור. בפתחי תשובה (יו"ד סי' צ"ב ס"ק ז'), דן בנושא זה, וצטט, לדברי ספר בני חייא

סי' ק"ה אות ד'), שהביא ראיה, שאסור מדינא, ולא מחמת מדת חסידות. ובהשמשות חזר בו. בתשובות מהגאון מוהר"ר שבתי כ"ץ ז"ל, בכת"י, כתב להביא ראיה מרש"י, במס' שבת דף כ"ב, לגבי אם מדליקין מנר לנר בחנוכה. ושם אמרו, שאסור, משום אכחוש מצוה. ומשמע, שבאותה הדלקה מקבל הנר שמדליקין קצת שמן מהנר, שהדליקו ממנו, עיי"ש. ובתשובות משאת משה חיו"ד ס"ס ד', כתב, שאם אחד נזהר, אסור למי שאינו נזהר להדליק מנר של חלב, וליתן לחברו הנזהר. בשערי תשובה באו"ח סי' ר"י ס"ק ט', הביא בשם הפרי חדש, שמתיר להדליק מנר של חלב. ובשם הרב מוהר"ר דוד גרשון, שסיפר, שראה בחלום, שהיו מנדים בשמים על הדלקת הפיפ"א מנר של חלב.

כאן אנו רואים כבר שהעישון ייחשב לאכילה, ולכן יש אוסרים להדליק את הסיגריה מנר של חלב.

האם סיגריה נחשב לפגום?

היו שרצו לטעון שהחמץ שבסיגריה הוא דבר פגום, ומאחר והוא פגום מותר לעשן. בשו"ע או"ח הלכות פסח (סי' תמ"ב סעיף א'): דבר שיש בו תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה - מותר לקיימו בפסח, כגון עריבת העבדנין שנתן לתוכה קמח ועורות, אפילו נתן שעה אחת קודם זמן הביעור - הרי זה מותר לקיימו, ואם לא נתן העורות ונתן הקמח, קודם שלשה ימים לשעת הביעור - מותר לקיימו, שהרי נפסד והבאיש. תוך שלשה ימים - חייב לבער. וכן הקילור והרטייה והאספלטית והתריאק"ה שנתן לתוכן חמץ - מותר לקיימן בפסח, שהרי נפסד צורת החמץ.

ולא זו בלבד אלא אף החמץ עצמו, שנפסל מאכילת חלב, אין צריך לבערו, כפי שמובא במס' פסחים (שם) ודייקו הראשונים להלכה. וכן פסק בשו"ע (סי' תמ"ב סעיף ב').

אלא שעל אף שמותר לקיים חמץ זה שנפסל מאכילת חלב, עדיין לא הותר הדבר באכילה, כפי שפסק הרמב"ם בהלכות חמץ ומצה (פ"ד הלכה י"ב): דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל לאדם כלל, או שאינו מאכל כל אדם כגון התריא"ק וכיוצא בו, אע"פ שמותר לקיימו - אסור לאכלו עד אחר הפסח. ואע"פ שאין בו מן החמץ אלא כל שהוא - הרי זה אסור לאכלו.

כלשונו של הרמב"ם פסק בשו"ע שם (סעיף ד'). והוסיף ע"כ הרמ"א: ולקמן סי' תמ"ז סעיף ד' בהג"ה יתבאר, דיש חולקים ומתירים אם נתבטל קודם הפסח והכי קיימא לן.

אם נצא בהנחה שהעישון הוא אכילה, הרי אף שהדבר פגום אסור לאכלו.

האם היה ביטול?

היו שהוסיפו לטענה זו טענה נוספת, שאמת שייתכן שיש בסיגריות חמץ אולם החמץ שהוסף וודאי בטל.

לכך נענה בשאלה מדוע מעדיפים אנשים לעשן סיגריות מסוג מסוים, האם אין זה בגין הטעם של הסיגריה? זאת אומרת שהם מחשיבים את התערובת הנותנת טעם בסיגריה, ולכן הם מעדיפים סיגריה זו על פני זולתה. ובשעת העישון הם מרגישים את הטעם שאינו בטל. וכלל הוא בידינו - בנוסף לכך שדבר שאמור לתת טעם לא בטל - שאם מחשיבים דבר הוא לא בטל, ואף שלא בשיעורו הוא אסור כאשר הוא דבר איסור.

ואי אפשר לענות כאן שהסיגריה פגומה ואז לא אומרים אחשביה. שהרי בשו"ע יו"ד (סי' רל"ח סעיף ח') פסק: אמר שבועה שאוכל היום ואכל עפר - יצא ידי שבועה, דהא אחשביה אכילה.

ולא צריך ללכת למרחקים. בהלכות פסח אנו מוצאים דין זה. בשו"ע (סי' תמ"ב סעיף ד') נפסק: חמץ שנתעפש וכו', או שייחדו לשיבה וטח אותו בטיט - מותר לקיימו בפסח. ושם במשנה ברורה (ס"ק מ"ב) כתב: מותר לקיימו בפסח, אבל באכילה - אסור מדרבנן עד אחר הפסח. ואע"ג דאכילה שאינה ראויה היא דהא נפסל לכל, מכל מקום, כיון שהוא רוצה לאכול אסור דהא אחשביה.

העישון בשעת שריפה

היו שטענו שאין איסור לעשן בפסח סיגריות שיש בהן חמץ, מאחר וההנאה היא מהעשן היוצא מדבר שרוף.

ומה יענו על הנפסק בשו"ע (סי' תמ"ה סעיף ב'): אם נתנו לאינו יהודי קודם שעה ו' - אין צריך לבער, ואם שרפו קודם שעה

שישית - הרי זה מותר ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח. אבל אם שרפו משעה שישית ולמעלה, הואיל והוא אסור בהנאה - הרי זה לא יסיק בו תנור וכיריים ולא יבשל, ואם בישל או אפה - אותה הפת ואותו התבשיל אסורים בהנאה, וכן הפחמין שלו אסורים בהנאה, הואיל ושרפו אחר שנאסר בהנאה.

בארכת חיים מהגאון ר' גדליה ליפשיץ כתב: וטאבאק שנתקן במשקה חמץ להחזיק ריחו נראה לי שמותר, דאף שאת"ל דלא תועיל שנפסל מאכילת כלב קודם זמן איסורו, כיון שעיקר לריחא אחשובא אחשביה עכ"פ מדשרי להריח בבת תיהא (במס' עבודה זרה 10:) אמרו, בת תיהא; נקב נוקבים במגופת חבית, להריח את היין לבודקו אם יכול להתקיים. עובד כוכבים בדישראל שפיר דמי ישראל בדעובד כוכבים אביי אמר אסור רבא אמר מותר. אביי אמר אסור ריחא מילתא היא רבא אמר מותר ריחא לאו מילתא היא. ואף גם הוא במשהו, ואת"ל התם אתכוון להנות מריחו הרי ה"נ לא אכוון להנות רק מריח טובאק, מדאינו יודע שיש משקה חמץ וודאי.

גם דברים אלה אינם תואמים את נדונו, כאשר מעדיפים סוג של סיגריות האחד על השני בגין תערובתם, וכבר נתפרסם שיש סיגריות שיש בהן חמץ.

בשדה חמד (מערכת חמץ ומצה סי' א' אות ג') ישנה אריכות דברים בנושא. בתחילת דבריו יש ויכוח, האם אפשר לאסור לעשן סיגרייה כשיש חשש חמץ על הנייר העוטף את הסיגרייה. אולם מתוך הדברים נראה, שאם החשש הוא על הטבק של הסיגרייה מוסכם הוא שמשום חומרת הפסח לא יעשנו. ולהלן הדברים במלואן.

זה שנים רבות קרוב לעשרים, הקול נשמע אשר מרן החב"י"ף אסר לעשן בפסח טוטון עם הניירות דקות הנקרא סיגארו, משום חשש חמץ שבנייר. ואמרו כי באתר' דרב אדמיר יע"א נמנעו כולם מלעשנו, וכן נמנעו קצת מהחרדים בשאר מקומות, אך שלמים וכן רבים לא חשו לזה כלל; רבים שמו סיגארו בפסח בשופי כמעשיהם בכל ימות השנה, ועתה בא לידי ס' שו"ת תפארת יוסף שנדפס מקרוב, וראיתי בסי' ז"ך אות ב' וז"ל: והנה בדבר שתיית הציגארין, למה היה לו להאריך בדבר פשוט כזה אשר נפסל מאכילת כלב, ואינו בעין והוא פחות מכשיעור ואינו ניכר כלל? והגאון מלבוב דעתו לומר בסי' תמ"ב דבנפסל מאכילת כלב לא אסרה תורה בחצי שיעור, ואכמ"ל עכ"ל. ועם כי יש לפקפק כי כל מה שכתב הוא טעם נכון להשהותו, ואין בזה טעם מרווח להתיר לעשנו, מכל מקום מתבאר שלדעתו היתר גמור הוא לעשנו. שוב ראיתי למרן החב"י"ף בס' לב חיים ח"ב סוף סי' ק' שכתב: ועמ"ש בשה"ק חיים לראש ד' ק"ו ע"ב בשם ס' זכרון משה סי' ר"י דהרב אביו אסר הסיגארו בפסח, וכן הוא המנהג בליוורנו ע"כ, והנראה שעושים אותו מדבר חמץ לכן אסורו וכו', אמנם בנייר זה שעושים הציגארו אין שום חשש חימוץ כלל, ואין לאסור וכו', עכ"ל. ומרוצת דבריו נראה, דמה שאסר בס' ז"מ אינו העשוי מנייר, ואולי הוא העשוי מעשב הטוטון עצמו, אבל בסיגארו הנהוג בינינו, שהוא מנייר, אין שום חשש תערובת כלל, ואף אם יש בו איזה חשש נראין דברי הגאון תפארת יוסף הנ"ל, ופוק חזי מאי עמא דבר באין אומר ואין דברים. שוב אחר זמן השגתי ספר רוח חיים, ושם בסי' תנ"ג כתב, דלפי שהעידו שיש חשש חמץ הכריז ברבים שלא לעשנו בפסח, ולפי שהעולם היו תמהים בחומרא זז, וכמה רבנים לא חשו לה, הוכרח לחקור מרבנים הבקאים בזה, וקבל מכתב מהרב דווינא שהעיד שבנייר עצמו אין שום חימוץ אלא שכורכים אותו ועושים מהנייר קונטרסים; יש שמדבקים אותו עם קמח מעורב בדבק ונפסל מאכילת כלב וכו'. וכל זה בנייר לבן שהוא עשוי מבלוי בגדים, אבל הנייר ירוק אמרו שעשוי מקטניות, והמחמיר מקטניות בפסח יקח לו מנייר לבן וכו'. ולע"ד גם למחמיר בקטניות אין שייך להחמיר בזה, דלא החמירו אלא בקטניות בעיניהם. ועוד הובאו שם מכתבים מרבנים אחרים, ויש מהם שכתבו שיש חשש חמץ, ומרן החב"י"ף לא גלה דעתו כדת מה לעשות, והנזהר ומחמיר אינו מן המתמיהים ואין מזניחין אותו. והגאון בית מאיר בסי' תס"ז סעיף חג' כתב וז"ל: כתב החק יעקב בשם מגן אברהם, טובאק - דרך לשרותו בשכר, וצריך לסגרו בחדר,

ולדעתי לו יהי כן לא גרע מדין דסי' תמ"ב סעיף ט"ו דמותר בהנאה משום דחרכו קודם זמנו (עי' מהר"ם שיי"ק). ואם כן לקנות קודם פסח על כל ימי פסח אינו יודע שום איסור, אך בתוך הפסח לקנותו - אפשר שיש לחוש שמא נשרה תוך פסח. וברוך טובאק (טבק לעישון) אפשר לומר, דמשום חומרא דחמץ היו דומיא דאכילה. ועי' בהלכות יין נסך מדין בת תיהא. ואף דרבים אומרים דכל עיקר החשש אינו אמת יש לומר אולי מקומות מקומות יש, אבל לקנות שנוף טובאק אך קודם פסח לענ"ד אין שום חשש עכ"ל. ומדבריו יש ללמוד היתר לעניין עישון הסיגארו, וכבר עמא דבר הכי.

בשו"ת מלמד להועיל (ח"א או"ח סי' ק"ו) מסכם ואומר: לעניין ציגארעטטען וטאבאק בפסח, כבר האריכו למעניתם בספרי המאספים להביא דעות המחמירין ומקילין, ע' בספר ארחת חיים לסי' תס"ז אות כ"א, ובספר שד"ח. וכנראה רבו המקילין, מפני שהחמץ שיכול להיות בדבוק הנייר נפסל מאכילת כלב ואינו בעין והוא פחות מכשיעור, ועוד שהוא ספק אם מדבקין בדעקזטרין שהוא ממעהל שטארקע או מקארטאפפלעשטארקע (היינו ספק הוא אם דובקו בעמילן העשוי מקמח חטה או מקמח תפוחי אדמה) ומ"ש המגן אברהם דטאבאק שורין אותו בשכר לפי מה ששמע מו"ר מהר"ם שיי"ק (סי' רמ"ב) כוונתו על שנופפאבאק.

נשים לב שאין כאן התייחסות לטבק השרוי בשכר חמץ כי אם על הנייר.

לא ראיתי את תשובתו של המהר"ם שיי"ק, אולם כפי שכתב בשו"ת מנחת יצחק בשמו, גם הוא כתב בסוף דבריו שהמחמיר תבא עליו ברכה, אף שדיבר על הרחה בלבד).

יש שנתפסו לדברי הגאון רבי שלמה קלוגר בשו"ת האלף לך שלמה (סי' ר"ד ור"ה) כאילו שהוא מתיר לעשן. ועיינתי בדבריו ולהיפך הוא הנכון וז"ל: (סי' ר"ד) שאלתו בטאביק אם יש בו חשש חימוץ, הנה כבר כתבנו בכמה דוכתא שאין בזה חשש חימוץ, דלו יאה דהוי בו איזה חמץ היו כחרכו קודם זמנו דמותר בהנאה, לאחר זמנו ואין לו עניין ליין נסך, ומה שכתב המגן אברהם דטאבאק צריך לסגרו בחדר נראה דהוא מייירי בטאבאק הנקרא טוטין, ששותין אותו בעשן דזה נקרא שתיה. לכך אסור, דחושש לדעת הרא"ש שהביא בסי' תמ"ב דחרכו קודם זמנו מותר בהנאה אבל לא באכילה וה"נ כיון דנקרא

שתיה לכך אסור אף דהוי שלא כדרך אכילתן אסור מדרבנן, אבל הטאביק שהוי דרך נחירין וודאי אין בו חשש כלל. וכן הראני בספרי עקרי הד"ט בשם מור וקציעה להרב מהר"י עמדין, שכתב בשם אביו הגאון ח"צ דאין בטאביק חשש כלל, ואף אם נעשה בפסח ביד נכרי נראה נמי דמותר, כמ"ש בתשובה: מכבר והוגד לי שגם בתשובות ב"א כתב כן, דמה נעשה ביד נכרי הוי כחרכו קודם זמנו, דמותר בהנאה לאחר זמנו, לכן אין לחוש בזה כלל. וז"ב. (ושם בתשובה שאחריה נדפסו דברים להיתר על טטבאק, אולם ברור מתשובה קודמת שהכוונה לטאבאק להרחה ולא לעישון).

אין אני מתעלם שיש פוסקים מתירים כפי שאנו רואים בשו"ת מהרי"א (יהודא יעלה) או"ח (סי' ק"נ) המתיר לצורך רפואה. מור וקציעה (סוף סי' תמ"ב). ועי' שו"ת יחווה דעת (ח"ב סי' ס"א) אולם כאשר ישנה בפנינו רשימה כה ארוכה של האוסרים, ובכל ענייני הפסח כה מחמירים, וטאבאק הרחה ללא הכשר שהוא וודאי קל יותר לא נראה אנשים שמריחים בפסח. המסקנה צריכה להיות ברורה אין לעשן בפסח סיגריות שאין עליהן תעודת כשרות לפסח.

לאלה שהפיצו ברבים שכאילו בשו"ת דברי חיים (יו"ד סי' כ') התיר לעשן, אענה ששם מדובר בעניין טבק ולא לגבי עישון. ולמשיבים שבשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' ט"ז) מתיר לעשן בפסח אין זה נכון, הדברים מובאים אגב דיון אם מותר לעשן סיגריות שיש בהם גליצרין משך כל ימות השנה (כמובן ימות החול) שאכן מסקנתו שמותר לעשן סיגריות שיש בהן גליצרין.

לאלה שהפיצו כאילו התאחדות הרבנים דארה"ב מתירה את השמוש בסגריות בפסח, אענה, שבחברת הכשרות של התאחדות הרבנים שיצאה לאור לקראת פסח תשס"ב. בעמ' הם כותבים שלפי בירורים שהם עשו עם חברות הטבק הגדולות "פליפ מוריס". מתברר ששרוים את עלי הטבק ב- סוגי חומרים כדי לתת להם טעם טוב, בין אותם חומרים ישנם חומרים שהם חמץ, ממילא מבקשים להמנע מהעישון בפסח, ולדעתם יש להמנע מכל סוגי הסגריות.

עישון סיגריות שיש בהם טעם יין

בשער המלך הל' מאכלות אסורות פ"ח דן בשאלה, אם מותר לשאוב אבק הטוטין שיש בו ריח יין. והשאלה היא, אם יש לחשוש משום יין נסך. ורצה לומר שמותר, משום שריח בעלמא הוא והכלל הוא שריחא לאו מילתא. ויש כאן ספיקות הרבה, בעיקר הדבר אם סתם יינם בזמן הזה אסור בהנאה או לא. ואם תרצה לומר, שאסור בהנאה, אולי מה שנותנים בו את היין אינו אלא כדי ליתן בו ריח, וריח לאו מילתא. ואם תרצה לומר שנותנים אותו, כדי להחזיק בו את אבק הטיטון, שמא יש בו ששים באבק נגד היין, כן נראה לו הלכה למעשה.

בערוך השולחן (יו"ד סי' ק"ח סעיף כ"ה) כתב: בעשב מעלה עשן, שקורין טאבאק, אם נתנו בו ריח מאיסורי הנאה אסור להריחו ולעשן בו, אבל מסתם יינם מותר.

לעיל ראינו את דעתו של הח"י אדם, ששנוף טאבאק דהיינו ששואפין בחוטם הפעקיל טאבאק, מלחלים אותם ב"ין נסך, וידוע ש"ין נסך אסור בהנאה מדינא, ויש עדיין ב"ה אנשים יראים שנוהגים כן, דמה שנוהגין להקל אינו אלא מטעם הפסד מרובה, וא"כ ראוי להם להיזהר שלא לשאוף אותו טאבאק

פורסם באתר כושרות
© כל הזכויות שמורות